

Martina Marečková HOSPODÁŘSKÉ NOVINY
Celý systém stavění je u nás příliš sešněrovaný a zbyrokratizovaný

Rozlehlé budovy ministerstev na nábreží Vltavy v Praze byly ve své době stavěny na míru pro úředníky. Dnes už moderní požadavky na kancelářské prostory nesplňují a jsou energeticky velmi náročné na provoz. „Najít pro tyto budovy novou funkci není tak jednoduché,“ říká historik architektury Zdeněk Lukeš. „Všude nemohou být galerie, muzea a knihovny. Nechal bych tedy ministerstva tam, i když nápad postavit ministerské budovy přímo na nábreží Vltavy považuji za jednu z chyb prvorepublikového urbanismu.“

Sedíte v porotě studentské architektonické soutěže developera Central Group, jak vnímáte vývoj architektury domů od této společnosti?

Central Group zaměřil první ročníky soutěže na bytové stavby, což je logické, protože staví bytové domy. Téma se ale trochu vyčerpalo. Pokud by měly být v příštím ročníku opět tématem bytové stavby, tak myslím, že bude o soutěž už menší zájem. Párkrát jsme s Davidem Vávrou, který se mnou v porotě soutěže od začátku sedí, vymýšleli zadání my. Jednou bylo téma rozhledna v Praze nebo architektonické centrum – a to mělo velký úspěch.

Central Group zpočátku trochu bojoval s tím, že byl spojovaný s průměrnou architekturou. Začali ale vypisovat konkurzy a spolupracovat s kvalitními architekty. Dnes je to třeba Josef Pleskot nebo ateliér Aulík Fišer. U Central Group mám objektivně pocit, že se snaží zlepšit si své renomé, což není jednoduché. A pokud by chtěli spolupracovat se špičkovými zahraničními architekty, pak to bude ještě složitější. U nás se prakticky nekonají žádné mezinárodní soutěže.

Čím to je?

Soutěžní podmínky, které u nás kontroluje Česká komora architektů, jsou strašně komplikované. Zadání má spoustu různých omezení. Sám jsem u nějakých soutěžích porotoval, například na knihov-

nu v Hradci Králové, a tam už třeba bylo v zadání, kolik má být v budově toalet pro vozičkáře. To je sice důležité, ale takovéto detaily se řeší až u vítězného návrhu, a ne v zadání. Není dobré omezovat příliš fantazii soutěžících a už na začátku je svazovat přílišnými podrobnostmi.

Podle podmínek Mezinárodní unie architektů (UIA) byla soutěž na novou budovu Národní knihovny, kterou vyhrál Jan Kaplický. V čem byl rozpor?

Komora si tam hlídala pravidla a nechtěla připustit, že se nehraje podle jejích not. Podmínky UIA jsou mnohem volnější. Když někdo nějakou podmínku nesplní, ale má kreativní návrh, může projít. Tady když cokoliv nesplníte, musí vás vyřadit.

Celý systém stavění je u nás příliš sešněrovaný a zbyrokratizovaný. Výsledkem je pak mimo jiné to, že zahraniční architekti nemají zájem účastnit se u nás soutěží. Dostávají raději přímé zadání, většinou od developerů. Například Serge Borenstein, developer v Praze-Karlíně, si dělal vlastní konkurzy, ty se pak samozřejmě nemusely řídit pravidly České komory architektů.

Naposledy si tento developer vybral mezinárodně oceňovaný slovínský ateliér Bevk Perović Arhitekti...

Ano, ten má ve světě dobrou pověst. V minulosti zase Serge Borenstein zadal projekt Cornlofts Šaldova v Karlíně vídeňskému studiu Baumschlager Eberle. Developeri vám potvrdí, že světové hvězdy, jako jsou Nouvel nebo Gehry, do konkurzu nepůjdou. Oni nechtějí ztrácet čas tím, že budou soutěžit a pak třeba prohrají. Ale existuje celá řada špičkových architektů, kteří zatím nejsou tak známí, a ti se takových konkurzů třeba zúčastní. A po pár letech patří ke světové špičce. To byl i případ studia Baumschlager Eberle.

Největší světové hvězdy musíte oslovit přímo. Někteří investoři se o to pokoušejí. Například Penta oslovila Zahu Hadid, její studio navrhlo projekt, který se má realizovat na Masarykově nádraží v Praze.

Co si o návrhu ateliéru Zahu Hadid myslíte?

Ten projekt je předimenzovaný na to, kolik je na území k dispozici prostoru. Měl by se tam objevit nějaký parčík, náměstí, a hlavně by tam mělo vzniknout více různorodých staveb. Překvapuje mě, že veřejnost není aktivnější, protože si také myslím, že je návrh zbytečně přetížený administrativou. Rozhodně ale vítám, že se tu objeví stavba z tohoto ateliéru, ač netuším, zda se Zaha Hadid osobně na projektu podílela.

Někteří developeři se začínají označovat za rezidenční stavitele. Veřejnost vnímá slovo developer poměrně pejorativně.

Některé útoky na projekty nebo developery nejsou podle mě v pořádku. Lidé si neuvědomují, že to, co vzniklo v centru Prahy a co všichni tak obdivujeme, jsou až na výjimky, jako je kostel, klášter nebo radnice, developerské projekty. Jde o to, aby byla kvalita architektury dobrá – a tomu může pomoci konání mezinárodních soutěží. Když budou mít naši architekti možnost srovnávat se s těmi zahraničními, může to také zvýšit úroveň našich projektů.

Premiér Andrej Babiš by chtěl v Praze vybudovat novou vládní čtvrť. Jednu dobu se v tomto kontextu hovořilo o Letňanech, naposledy to byly Holešovice. Jak se vám tento nápad líbí?

Domnívám se, že ta myšlenka sama o sobě špatná není. Některým resortům by moderní budovy ušetřily značné finanční prostředky na provoz. Letňany jsou ideální, metrem jste tam z centra za 20 minut. Ale pobouřilo mě, že by tato vládní čtvrť měla vzniknout v prostoru bubenského nádraží. Jedná se o velmi atraktivní území prakticky v centru Prahy se všemi výhodami dopravního spojení, navíc na břehu Vltavy. To území má obrovský potenciál a zaplácat ho ministerskými budovami mi připadá jako velká chyba. Tam by měla vzniknout živá městská čtvrť s bytovými domy, univerzitním kampusem, centrálním náměstím... Jsem rád, že se tam bude také stavět nová koncertní síň.

Co by bylo v domech, kde dnes sídlí ministerstva?

Je potřeba rozlišovat. Ministerstva zemědělství, průmyslu, dopravy, zdravotnictví nebo sociální péče mají vyhovující a pro ten účel postavené objekty. Asi i ministerstvo financí. Navíc najít pro tyto budovy novou funkci není tak jednoduché. Všude nemohou být galerie, muzea a knihovny. Nechal bych tedy ministerstva tam, i když nápad postavit ministerské budovy přímo na nábreží Vltavy považuji za jednu z chyb prvorepublikového urbanismu.

Myslím si, že když to tenkrát zadávali, měli říct, že chtějí polyfunkční budovy. Podobně jako když město trvalo na tom, aby na Václavském náměstí vznikly polyfunkční stavby, jako je Koruna nebo Lucerna. Palác Koruna je původně postavený jako banka, přesto dům žije. Jsou v něm kanceláře, byty, dole restaurace.

Můj profesor urbanismu Jindřich Krise upozorňoval, že Praha má sice uprostřed řeku, ale odvrací se od ní zády. To je naprosto přesné. Na holešovicke straně Vltavy je rušná komunikace a není vůbec důvod tam chodit. A druhý břeh je zabítý budovami ministerstev. Proč tam neudělali nějakou arkádu směrem k nábreží, kde by byly restaurace a kavárny? Tím by se to oživilo. Promenáda vzniká v poslední době paradoxně až pod Vyšehradem, kde je pro ni prostor.

Které úřady by bylo naopak vhodné vystěhovat?

Využívat některé budovy, které původně sloužily jinému účelu, jako ministerstva, je hřích. Hned vedle Hradu je bývalá kadetní škola, dnešní ministerstvo obrany. Areál je hermeticky uzavřený, ač leží na úžasném pozemku mezi Hradčanskou a Pražským hradem. Ta budova by mohla sloužit třeba jako hotel. Pokud by se otevřela zahrada, lidé by územím mohli procházet. Zrovna ministerstvo obrany by i z bezpečnostních důvodů mělo být dál od centra nebo úplně na jeho okraji. Podobně jako třeba Pentagon ve Washingtonu. Ani ministerstvo kultury nemusí okupovat cenný barokní Nostický palác. Tam si dokážu představit galerii nebo muzeum. Nevidím rovněž důvod, proč by měl parlament sedět ve dvanácti velice cenných historických objektech

na Malé Straně a umrtvovat tuto část Prahy. Senát, což je instituce pro 80 senátorů, zase zabírá gigantický Valdštejnský palác včetně zahrady a dalších paláců. Naopak Černínský palác je reprezentační sídlo ministerstva zahraničí, který byl za první republiky Pavlem Janákem přestavěn pro účely ministerstva. Ten bych tedy naopak ponechal tomuto účelu.

Investorům vadí, že koupí nějakou nemovitost a teprve pak se strhne boj za její prohlášení kulturní památkou, jako to bylo v případě Transgasu. Jak to vidíte vy?

Oni to koupili s tím, že domy zbourají. Mimochodem jeden z těch tří domů tam zůstává, zbourají se jen dva. Ta výšková budova, kde bylo ministerstvo hutnictví, je plná azbestu, má obrovské tepelné ztráty, korodovanou konstrukci. Ty budovy se developerovi už nevyplatí opravit. Investor nechal mezitím zpracovat nový projekt a najednou se dozvěděl, že se ty domy mají zapsat jako památka. A nejenže je nesmí zbourat, musí je ještě vzorně opravit a udržovat, i když na tom bude trvale finančně trátit. Přitom k zápisu mohlo dojít, když byl komplex ještě v majetku státu. Myslím, že v této fázi to není fér a že jediný čestný způsob, jak to vyřešit, by pak byl odkoupit budovy od současného majitele, samozřejmě za tržní cenu. Ministerstvo kultury v těchto případech nechce budovy zapisovat, protože by muselo majitelé vyplatit ušlý zisk, který navíc stále stoupá v čase. Mimochodem architekt Cigler podle mě navrhl na místě Transgasu architektonicky i urbanisticky kvalitní projekt, který se částečně vrací k principu uzavřeného domovního bloku, tedy původní situaci.

[MAREČKOVÁ, Martina. Celý systém stavění je u nás příliš sešněrovaný. In: Hospodářské noviny, 21. 3. 2018, s. 19, © Economia, a. s. 1996–2018, ISSN 1213-7693]

Zdeněk Lukeš

Historik architektury, vysokoškolský pedagog, odborný publicista. V roce 1990 dostal nabídku pracovat v kulturní sekci Kanceláře prezidenta republiky, později přešel do památkového odboru. Na Pražském hradě pracuje dodnes. Před sametovou revolucí pracoval v archivu architektury

Národního technického muzea v Praze, který se nacházel ve zchátralé barokní Invalidovně. Lukeš vystudoval Fakultu architektury ČVUT v Praze.

Martina Marečková HOSPODÁŘSKÉ NOVINY **Výstavba komerčních zón mění svůj charakter**

Sít nákupních parků je v tuzemsku hustá, nové se staví už i ve městech s méně než 10 tisíci obyvateli. To ale neznamená úpadek výstavby komerčních zón. Místo prodejen potravin a zboží denní potřeby do nich však bude častěji mířit jiný typ nájemců – vzorkovny, řemeslníci či menší firmy se svým obchodním zastoupením, kancelářským a skladovým zázemím.

„Jednotky tohoto typu se staly v poslední době velkým trendem na trhu,“ říká Jiří Kristek, vedoucí oddělení pronájmu nákupních parků v poradenské společnosti Cushman & Wakefield. „Tyto plochy jsou vhodné zejména pro sídla firem, velkoobchodní zázemí, školící centra, vývojová centra, výdejny a sídla e-shopů, či pro prodej specializovaného zboží,“ popisuje.

Hypermarketům zvoní hrana

Stavebníci a realitní konzultanti tomuto formátu říkají small business units, tedy malé komerční jednotky. Podle Kristka je jejich ideální velikost kolem 500 metrů čtverečních, ale mohou mít i 2 000 m². „Oproti nákupním parkům mají tyto areály výhodu v tom, že se vlastník nemusí držet zavedeného modelu a zajistit do něj prodejnu potravin, drogerie, levného oblečení, případně elektroniky. A prostory nabízejí i vyšší místnosti, takže nájemci v nich mohou i skladovat,“ doplňuje Jaroslav Kaizr, šéf pronájmů v poradenské firmě Savills.

„Hypermarketům a větším supermarketům zvoní hrana a nový koncept malých komerčních prostor začíná být významným konkurentem retail parků,“ míní Kaizr.

Firmy chtějí lepší image

Mezi průkopníky těchto komerčních zón v tuzemsku patří developer CTP, jenž pro ně vytvořil vlastní značku CTP Box. První už fungují v Ostravě, v plzeňské průmyslové zóně Borská pole a v brněnském areálu Ponávka. „Obdobný koncept plánujeme i v našem pražském

parku v Nupakách," říká Jakub Kodr, manažer CTP. Developer zvažuje výstavbu i v dalších lokalitách.

Prostory CTP využívají firmy zabývající se výzkumem a vývojem, jsou mezi nimi autosalony, dílny nebo například prodejci podlah a kobereců. Na seznamu nájemců jsou nadnárodní i lokální společnosti, jako jsou ABB, Autocora, Brammer, Schäfer a Sýkora, Toyota nebo Window Holding.

V brněnském H-Parku je zase například showroom společnosti Sapeli, českého výrobce interiérových dveří, či centrum nábytku firmy Hanák. Má tam ale i velkoobchodní zastoupení společnost Schachermayer. Developerem areálu a zároveň financujícím partnerem je společnost Raiffeisen – Leasing.

Potenciál pro výstavbu moderních areálů pro firmy a jejich zázemí je podle analytiků na okrajích měst a s dobrým napojením na městskou hromadnou dopravu nebo autem.

„V současné době takové jednotky chybí v krajských i okresních městech a naším cílem je tuto mezeru na trhu vyplnit," říká Kaizr. Prvním parkem v okresním městě bude podle něj Technopark Znojmo. Ten je momentálně ve výstavbě a jeho investorem je Autodružstvo Znojmo. Podle Kaizra je o prostory velký zájem, pronájem vyhodnocuje třeba výrobce zahradní techniky či e-shop s autodíly.

„V malých komerčních jednotkách se může protnout více funkcí v rámci jednoho prostoru," popisuje Kaizr. Příkladem může být například společnost PetCenter, jež provozuje síť obchodů s krmivem pro domácí mazlíčky. Ta má na jednom místě v Praze – Horních Počernicích prodejnu, kanceláře a meziklad, podotýká Kristek.

Nájemné by v těchto prostorech mělo být podle analytiků nižší v průměru o 10–20 procent než v klasických nákupních parcích. Například CTP podle Kodra pronajímá v areálech tohoto formátu kanceláře v průměru za 9–10 eur za metr čtvereční a měsíc a skladovací prostory za 5–6 eur.

Loni se podle firmy Cushman & Wakefield v Česku postavilo kolem 40 tisíc metrů čtverečních ploch v nákupních parcích, konceptů small business units přibýlo 37 tisíc m². „Výstavba retail parků bude mít sestupný trend," odhaduje Kristek.

Myslí si, že prostor pro jejich výstavbu je spíše ve větších, krajských městech. V Praze pak například v Letňanech nebo Čestlicích. „Firmy, které dnes sídlí v různých brownfieldech, jako je areál ČKD ve Vysočanech, chtějí mít lepší image, chtějí sedět v čistém prostředí s dobrým parkováním," říká Kristek.

A zrovna brownfielddy ve Vysočanech jsou atraktivní pro bytovou výstavbu díky svému umístění v širším centru

Prahy. Developeři je od dosavadních vlastníků kupují a přeměňují je v moderní čtvrti.

[MAREČKOVÁ, Martina. Výstavba komerčních zón mění svůj charakter. In: Hospodářské noviny, 28. 3. 2018, s. 16 © Economia, a. s. 1996–2018, ISSN 1213-7693]

Retail park

Retail nebo nákupní parky se obvykle staví na okrajích měst. Jejich součástí je několik samostatných prodejen s potravinami, textilem či elektronikou. Na rozdíl od klasických obchodních center nemají retail parky zastřešenou pasáž a do jednotlivých obchodů se vchází přímo z parkoviště.

Small business units

Malé komerční jednotky. Formát je podobný retail parkům v tom smyslu, že se jedná o jednoduché krabicové stavby s venkovním parkováním. Oproti retail parkům se ale liší skladba nájemců – kanceláře, sklad, lehká výroba i prodejní prostory. V jedné jednotce se může protnout více funkcí najednou – od vzorkovny přes zastoupení prodejce či e-shopu až po skladové zázemí.

TISKOVÉ ZPRÁVY

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Na pořízení územních plánů obcí přispěje MMR částkou vyšší než 20 milionů korun

Ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová schválila akce určené k financování z národního programu „Podpora územně plánovacích činností obcí“ pro rok 2018. Celkem bylo schváleno 107 akcí za více než 20 milionů korun.

„Každá obec by měla mít vlastní územní plán, který představuje nepostradatelný nástroj při rozvoji obce. Starostky a starostové tyto dotace velmi vítají, a jsem ráda, že jim takto můžeme pomoci. Za tříleté fungování dotačního titulu jsme podpořili již přes tři sta obcí po celé ČR," uvedla ministryně Klára Dostálová.

Národní program Podpora územně plánovacích činností obcí, ze kterého mohli žadatelé získat dotaci, je určen zejména pro menší obce, které nemají dosud žádný územní plán, nebo mají územní plán schválený před 1. 1. 2007.

V rámci výzvy bylo přijato celkem 173 žádostí o dotaci. Ministryně Dostálová schválila 107 projektů, kterým bude rozděleno přes 20 milionů korun. Více informací na: <http://mmr.stagedomain.cz/cs/Narodni-dotace/Uzemni-plan-pro-obce/Uzemni-plan-2018>

[Tisková zpráva MMR ze dne 25. 4. 2018. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Ostatni/Web/Novinky/Na-porizeni-uzemnich-planu-obci-prispeje-MMR-castk>]

Novela stavebního zákona získala ocenění v anketě Zákon roku 2017

Novela stavebního zákona, kterou připravilo Ministerstvo pro místní rozvoj, započala potřebné změny ve stavebnictví. Již od nabytí účinnosti začátkem tohoto roku ukázala přínosy v současném stavebnictví. Nyní získala ocenění v podobě 3. místa v anketě Zákon roku 2017.

Ocenění bylo zdůvodněno zejména zkrácením a transparentností územního plánování zavedením společného územního a stavebního řízení pro téměř všechny druhy staveb včetně souborů staveb a případné integrace EIA procesu do řízení u stavebního úřadu. Zjednodušení a zrychlení procesu a postupů, které jsou u stavebních úřadů, oceňují i drobní stavebníci. Ministerstvo pro místní rozvoj rovněž proškolovalo několik tisíc úředníků všech útvarů státní správy, kterých se novela dotýká. Tato školení zahrnovala výklad k celé novele stavebního zákona, včetně novel vybraných dalších právních předpisů novelizovaných v souvislosti se stavebním zákonem. Proškolení byli účastníci z ústředních orgánů státní správy, krajských úřadů, Magistrátu hl. m. Prahy, prvoinstančních obecných i speciálních stavebních úřadů, úřadů územního plánování a odvolacích orgánů na krajských úřadech.

[Tisková zpráva MMR ze dne 24. 4. 2018. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Ostatni/Web/Novinky/Novela-stavebniho-zakona-ziskala-oceneni-v-ankete>]

Dne 11. dubna 2018 schválila vláda návratnou finanční výpomoc na odstranění staveb ohrožujících životy lidí

Ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová přišla s řešením, jak pomoci obcím, které se potýkají s problémem staveb ohrožujících okolí a zdraví obyvatel. Chce zajistit potřebné finance k provedení výkonu rozhodnutí stavebních úřadů vydaných ve veřejném zájmu. Nejedná se však o plošné poskytování dotací. Její návrh byl dnes schválen vládou ČR.

„Jde o poskytnutí potřebných financí do rozpočtu obcí prostřednictvím programu Ministerstva pro místní rozvoj

pro zajištění správních rozhodnutí vydávaných jejich úřadem v případě, kdy vlastník stavby dobrovolně nesplní povinnosti nařízené rozhodnutím dotyčného úřadu ve veřejném zájmu. Tedy v situaci, kdy má vlastník stavby nařízeno odstranit stavbu nebo část stavby, která hrozí zřícením, nebo stavbu zabezpečit tak, aby neohrožovala zdraví a životy, v určitém termínu, a tyto práce neprovede,“ říká ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová.

Poskytovatelem a správcem finanční výpomoci bude MMR, a proto bude určovat i jeho podmínky a parametry. V úvahu připadá jak návratná finanční výpomoc, tak dotace, která bude poskytnuta na základě objektivních důvodů. Poskytnutí financí lze uskutečnit přes kraje na obce, nebo přímo od poskytovatele na konkrétní obce. Žadatelé budou muset požádat MMR dle podmínek vyhlášené výzvy a MMR rozhodne, komu budou finance poskytnuty. Protože ze zákona plyne, že náklady nese vlastník, budou mít žadatelé povinnost vymáhat náklady za provedené práce po vlastníkově stavby zpět.

Program bude určen na objekty fyzických nebo právnických osob – firem, mnohdy v exekuci, které nereagují a nechávají věci řešit státem. Pro objekty ve vlastnictví obce je určen program Demolice budov v sociálně vyloučených lokalitách.

[Tisková zpráva MMR ze dne 11. 4. 2018. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Ostatni/Web/Novinky/Vlada-dnes-schvalila-navratnou-financni-vypomoc-na>]

Klíčoví aktéři regionálního rozvoje se setkali na Národní stálé konferenci

Více než sto zástupců regionů, měst, obcí a rezortů se setkalo ve dnech 14. a 15. března v Jindřichově Hradci. V pořadí již 9. zasedání Národní stálé konference představuje největší setkání zástupců státu a územních partnerů v ČR pro diskusi o evropských fondech, které je svou formou výjimečné i v evropském srovnání. Systém stálých konferencí koordinovaný Ministerstvem pro místní rozvoj je Evropskou unií považován za příklad dobré praxe,

což potvrdilo také úspěšné 9. zasedání Národní stálé konference.

Někteří účastníci konference představili své priority pro využití evropských zdrojů po roce 2020. Evropské fondy výrazně pozitivně ovlivňují rozvoj regionů díky realizaci desítek tisíc úspěšných projektů a jejich správné nastavení je proto klíčové. V zajímavé diskusi byla probírána také připravovaná Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+, která pomůže zacílit finanční prostředky na regionální rozvoj do míst, kde jsou nejvíce potřeba a přinesou největší efekt. Od Sdružení místních samospráv a dalších územních partnerů zazněla velmi pozitivní reakce k formě přípravy Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+, která je tvořena v úzké spolupráci s řadou partnerů. Představeny byly také práce na pozici ČR vůči budoucnosti politiky soudržnosti po roce 2020, a na Národní koncepci realizace politiky soudržnosti v ČR po roce 2020, která má mj. za cíl stanovit priority, které bude ČR v budoucnu z EU fondů podporovat. V neposlední řadě byly představeny důležité aktuality a změny jednotlivých operačních programů. Velmi diskutovaným tématem spojeným s čerpáním EU fondů představovalo na Komofe regionální zavedení vysokorychlostního internetu v ČR.

Během jednání Komory CLLD byly intenzivně diskutovány problémy a potřeby českého venkova a vhodné nástroje k jejich řešení. Ministerstvo pro místní rozvoj i prostřednictvím Národní stálé konference tak přetavuje svou ambici být lídrem strategického řízení rozvoje venkova do konkrétních činů.

V rámci Komory ITI a IPRÚ byl prezentován pokrok jednotlivých metropolitních oblastí a aglomerací v realizaci jejich integrovaných strategií. Byla také představena konkrétní integrovaná řešení, například pro mobilitu ve městě a jeho zázemí, či oblast sociální, v rámci kterých jsou kombinovány projekty z různých operačních programů.

[Tisková zpráva MMR ze dne 16. 3. 2018. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Pro-media/Tiskove-zpravy/2018/Klicovi-akteri-regionalniho-rozvoje-se-setkali-na>]